

WEGWIJZER MASTERSTAGE

Education and Child Studies

2026-2027

**Universiteit
Leiden**

**INSTITUUT PEDAGOGISCHE WETENSCHAPPEN
FACULTEIT DER SOCIALE WETENSCHAPPEN
UNIVERSITEIT LEIDEN
Leiden, september 2026**

INLEIDING WEGWIJZER

In deze wegwijzer vind je algemene informatie over de masterstage. Je stage is een belangrijk onderdeel van de masteropleiding Education and Child studies. In je stage ga je de verbinding leggen tussen wetenschappelijk pedagogisch en onderwijskundig onderzoek en de praktijk van opvoeden en leren.

Begrip	Betekenis
Stagedocent	Docent van het Instituut Pedagogische Wetenschappen die je begeleidt tijdens de stage.
Stagebegeleider	Je begeleider op je stageplek.
Stagecoördinator	Elke masterspecialisatie heeft een eigen stagecoördinator.
BaD-coördinator	Medewerker van het Instituut Pedagogische Wetenschappen die zaken met betrekking tot de NVO Basisaantekening Diagnostiek coördineert. De BaD-coördinator heeft eindverantwoordelijkheid voor het aftekenen van casussen ten behoeve van de NVO Basisaantekening Diagnostiek. Zij toetst de casussen aan de door de NVO geformuleerde criteria.
Stagebureau	Hier kun je terecht voor algemene informatie en advies op het gebied van de stage en voor het aanmelden van je stage.
Stage-instelling	Externe organisatie waar je stageloopt.

Inhoudsopgave

1	DE STAGE IN DE MASTEROPLEIDING	4
1.1	Doelstellingen stage.....	4
1.2	Typen stages	4
1.3	Entreevoorwaarden	5
1.4	Studiepunten	5
1.5	Startmoment en duur	6
1.6	Eisen stageplaats.....	6
1.7	Eisen stagebegeleider	7
2	STAGE: VAN BEGIN TOT EIND	8
	Fase 1: Voorbereiding.....	8
2.1	Voorlichting over de stage	8
2.2	Het vinden van een stageplaats.....	8
2.3	Convenanten Pedagogische Wetenschappen met stage-instellingen	9
2.4	Stage en scriptie combineren	9
2.5	Stage in het buitenland.....	9
2.6	Sollicitatieproces.....	9
2.7	Goedkeuring vragen en je stage aanmelden	10
2.8	Stageovereenkomst	10
	Fase 2: Uitvoeren van een stage.....	12
2.9	Stageplan	12
2.10	Professioneel gedrag	12
2.11	Begeleiding	12
2.12	Tussentijdse evaluatie	13
	Fase 3: Afronding	13
2.13	Eindverslag.....	13
2.14	Eindbeoordeling.....	14
2.15	Herkansingsbeleid.....	14
2.16	Digitaal evaluatieformulier	14
3	ONDERSTEUNING	15
3.1	Stagebureau Pedagogische Wetenschappen	15
3.2	Career Service	16

3.3 Stagecoördinatoren	16
3.4 Stagedocent	16
3.5 Studieadviseur	16
3.6 Studentpsychologen	16
Bijlage 1: NVO Basisaantekening Diagnostiek (BaD)	17

1 DE STAGE IN DE MASTEROPLEIDING

1.1 Doelstellingen stage

Tijdens je stage werk je aan een aantal leerdoelen. Deze leerdoelen zijn afgeleid van de eindtermen van de Masteropleiding *Education and Child Studies* (zie de [Onderwijs- en Examenregeling](#) van deze opleiding).

De algemene leerdoelen van de stage zijn:

1. Het integreren van eerder in de opleiding aangeleerde kennis en vaardigheden met de (onderzoeks)praktijk, met name in realistische werksituaties.
2. Het verwerven van verdere relevante kennis en vaardigheden en inzicht in praktische situaties in het werkveld.
3. Intensief kennismaken met een onderzoeks- of pedagogisch werkveld.
4. Leren zelfstandig en verantwoordelijk te functioneren in een organisatie (professionele houding).
5. Zicht krijgen op de eigen mogelijkheden en beperkingen in professionele situaties.

1.2 Typen stages

Binnen de Masteropleiding *Education and Child Studies* worden er drie verschillende typen stages onderscheiden:

1. **Klinische stage:** je loopt stage bij een externe instelling en de nadruk van je stage ligt op diagnostiek en behandeling. Afhankelijk van de mogelijkheden van de stageplaats kan je de NVO Basisaantekening Diagnostiek behalen.
2. **Praktijkstage:** je loopt stage bij een externe instelling en voert in de meeste gevallen voor de instelling een praktijkopdracht uit. Denk hierbij aan het ontwikkelen van lesmateriaal, het schrijven van een beleidsstuk of het maken van voorlichtingsmateriaal op basis van wetenschappelijke inzichten.
3. **Onderzoeksstage:** je loopt stage bij een onderzoeksgroep van het Instituut Pedagogische Wetenschappen of een andere instelling waar wetenschappelijk onderzoek plaatsvindt.

Een overzicht van de mogelijkheden vind je in onderstaande tabel:

Specialisatie (K) = een klinische specialisatie	Klinische stage	Praktijk- stage	Onderzoeks- stage
Applied Neuroscience in Human Development			x
Orthopedagogiek (K)	x	x*	x*
Parenting and Child Development		x	
Forensische Gezinspedagogiek (K)	x	x*	x*
Leerproblemen (K)	x	x*	x*
Onderwijswetenschappen		x	x
Kinderen met Leer- en Gedragsproblemen in het Onderwijs (K)	x	x*	x*
Digital Media in Human Development		x	x

*Zie Registratie NVO Orthopedagoog / NVO Pedagoog

Registratie NVO Orthopedagoog / NVO Pedagoog

Studenten Orthopedagogiek, Forensische Gezinspedagogiek, Leerproblemen en Kinderen met Leer- en Gedragsproblemen in het Onderwijs die de juiste combinatie van vakken in hun bachelor- en masteropleiding hebben behaald vragen bij hun afstuderen een *Verklaring Vooropleidingsvakken* aan. Deze verklaring is noodzakelijk om de **registratie NVO Orthopedagoog** aan te kunnen vragen. Een van de voorwaarden om deze verklaring te ontvangen is dat je tijdens je masteropleiding een klinische stage hebt gedaan.

Het is mogelijk om binnen deze masterspecialisaties een praktijkstage of onderzoeksstage te doen. Met een praktijkstage of onderzoeksstage kan je je echter niet laten registreren als Orthopedagoog. Je zult dan een *Verklaring Vooropleidingsvakken* ontvangen voor de **registratie NVO Pedagoog**.

Studenten Parenting and Child Development, Onderwijswetenschappen, Applied Neuroscience in Human Development en Digital Media in Human Development die de juiste combinatie van vakken in hun bachelor- en masteropleiding hebben behaald, vragen bij hun afstuderen een *Verklaring Vooropleidingsvakken* aan waarmee zij zich kunnen laten registreren als **NVO Pedagoog**.

Een compleet overzicht van de voorwaarden kan je vinden in het document 'Beroepsregistraties' op de [website](#) van Universiteit Leiden (tabblad Education and Child Studies MSc).

1.3 Entreevoorwaarden

Om stage te kunnen lopen dien je ingeschreven te staan als masterstudent.

Wanneer je een klinische stage wilt lopen, dan is het verplicht om de onderstaande inleidende klinische vakken eerst gevolgd te hebben (en bij voorkeur ook behaald).

Orthopedagogiek en Leerproblemen	• Diagnostiek en behandeling: theorie in praktijk
Forensische gezinspedagogiek	• Forensische gezinspedagogiek: ontwikkelings-psychopathologie en diagnostiek
Kinderen met leer-en gedragsproblemen in het Onderwijs	• Kinderen met speciale onderwijsbehoeften • Diagnostiek en behandeling: theorie in praktijk • <i>Klinische vaardigheden (Diagnostiek en behandeling). Je volgt dit vak extra wanneer je de NVO Basisaantekening Diagnostiek wil halen.</i>

1.4 Studiepunten

Afhankelijk van je masterspecialisatie heeft je stage een omvang van 10 tot 20 EC. Deze studiepunten staan voor het aantal uren dat je minimaal met het onderdeel bezig bent (10 EC = 280 uur tot 20 EC = 560 uur).

Specialisatie	EC
Applied Neuroscience in Human Development	10
Orthopedagogiek	20
Parenting and Child Development	15
Forensische Gezinspedagogiek	20
Leerproblemen	20
Onderwijswetenschappen	15
Kinderen met Leer- en Gedragsproblemen in het Onderwijs	20
Digital Media in Human Development	15

1.5 Startmoment en duur

Specialisatie	Startmoment stage
Applied Neuroscience in Human Development	in overleg
Orthopedagogiek	februari of september
Parenting and Child Development	in overleg
Forensische Gezinspedagogiek	februari of september
Leerproblemen	februari of september
Onderwijswetenschappen	in overleg
Kinderen met Leer- en Gedragsproblemen in het Onderwijs	februari of september
Digital Media in Human Development	februari (of in overleg)

De duur van je stage is mede afhankelijk van het aantal dagen dat je stageloopt. Wel wordt er een maximum van 12 maanden gehanteerd (één collegejaar). Studenten Orthopedagogiek, Forensische Gezinspedagogiek, Leerproblemen en Kinderen met Leer- en Gedragsproblemen in het Onderwijs hebben de mogelijkheid om een (halve) maand eerder of later te starten dan februari of september.

Concreet betekent dit:

- Voor het startmoment in februari 2027 mag je starten tussen 1 januari 2027 en 15 maart 2027.
- Voor het startmoment in september 2027 mag je starten tussen 15 augustus 2027 en 15 oktober 2027.

Wanneer je start met je stage in januari of augustus, dan zul je de eerste weken van je stage nog geen begeleiding vanuit de opleiding ontvangen. De begeleiding van je stagedocent start in februari of september.

Let op: Nationale feestdagen en vakanties tellen niet mee als stagetijd.

1.6 Eisen stageplaats

Er worden een aantal eisen gesteld aan externe stageplaatsen:

- De stage vindt plaats binnen een instelling/organisatie in een praktijkveld dat relevant is voor de gekozen masterspecialisatie;
- Je moet tijdens de stage ervaring kunnen opdoen met (aspecten van) werkzaamheden als (ortho-)pedagoog/onderwijskundige **op academisch niveau**;

- **Voordat je aan je stage kunt beginnen dient deze goedgekeurd te zijn** door de medewerker van het Stagebureau dan wel de stagecoördinator van de specialisatie. Studenten kunnen hun stageplek per mail ter goedkeuring voorleggen aan de medewerker van het Stagebureau (klinische specialisaties; zie tabel 1.2) of de stagecoördinator (niet-klinische specialisaties).
- **Let op: niet alle stageplaatsen zijn even leerzaam en worden goedgekeurd door de opleiding!**
- Een stage op je eigen werkplek is niet toegestaan, tenzij er aan bepaalde voorwaarden voldaan kan worden. Neem hier contact over op met de medewerker van het Stagebureau.

1.7 Eisen stagebegeleider

Specialisatie	Profiel stagebegeleider
Applied Neuroscience in Human Development	Academisch geschoolde psycholoog of pedagoog met ten minste één jaar relevante werkervaring
Orthopedagogiek	Academisch geschoolde psycholoog of orthopedagoog met ten minste één jaar relevante werkervaring
Parenting and Child Development	Academisch geschoolde psycholoog of pedagoog met ten minste één jaar relevante werkervaring
Forensische Gezinspedagogiek	Academisch geschoolde psycholoog of orthopedagoog met ten minste één jaar relevante werkervaring
Leerproblemen	Academisch geschoolde psycholoog of orthopedagoog met ten minste één jaar relevante werkervaring
Onderwijswetenschappen	Academisch geschoolde onderwijskundige of psycholoog/pedagoog met ten minste één jaar relevante werkervaring
Kinderen met Leer- en Gedragsproblemen in het Onderwijs	Academisch geschoolde psycholoog of orthopedagoog met ten minste één jaar relevante werkervaring
Digital Media in Human Development	Academisch geschoolde psycholoog of pedagoog met ten minste één jaar relevante werkervaring of een sociaal wetenschapper met ten minste één jaar relevante werkervaring.

- Studenten van de Masterspecialisatie *Kinderen met Leer en Gedragsproblemen in het Onderwijs* die stagelopen op een school kunnen ook worden begeleid door een professional met een HBO Bachelor- en Masteropleiding (bijv. Pabo en Master SEN). Daarnaast dient er een orthopedagoog of psycholoog gedurende de gehele stage betrokken te zijn die tenminste vijf periodieke begeleidingsgesprekken met de student voert en met wie de student tenminste 40 uur kan meelopen. Deze psycholoog/orthopedagoog moet verbonden zijn aan de school en heeft voldoende zicht op het functioneren van de student tijdens de stage.

2 STAGE: VAN BEGIN TOT EIND

Binnen het stageproces zijn verschillende fases te onderscheiden: de voorbereidings-, de uitvoerings- en de afrondingsfase. Hieronder zullen de fases en stappen van de stage nader worden toegelicht.

Fase 1: voorbereiding	Fase 2: uitvoering	Fase 3: afronding
• Voorlichting over de stage • Het vinden van een stageplaats • Convenanten met instellingen • Stage en scriptie combineren • Stage in het buitenland • Sollicitatieproces • Goedkeuring vragen en je stage aanmelden • Stageovereenkomst	• Stageplan of -voorstel • Professioneel gedrag • Begeleiding • Tussentijdse evaluatie	• Eindverslag • Eindbeoordeling • Herkansingsbeleid • Digitaal evaluatieformulier

Fase 1: Voorbereiding

2.1 Voorlichting over de stage

Al voordat je aan je masteropleiding begint, bereid je je voor op stage. Tijdens de tutoraten in de eerste twee jaar van de bacheloropleiding Pedagogische Wetenschappen aan Universiteit Leiden komen beroepsoriëntatie, een cv opbouwen, netwerken en solliciteren aan bod.

Jaarlijks geeft de medewerker van het Stagebureau een voorlichtingsbijeenkomst aan derdejaars bachelor- en premasterstudenten. In deze bijeenkomst worden praktische zaken behandeld zoals het vinden van een stageplaats, stagebegeleiding en de planning.

2.2 Het vinden van een stageplaats

Je bent als student zelf verantwoordelijk voor het vinden van een stageplaats die aansluit bij je masterspecialisatie. De medewerker van het Stagebureau en eventueel je studieadviseur kunnen met je meedenken, maar het Instituut Pedagogische Wetenschappen heeft geen stageplaatsen beschikbaar of achter de hand wanneer je eigen zoektocht niet lukt. Zeker voor de klinische specialisaties is het niet altijd makkelijk om een geschikte stageplek te vinden. Daarom is het belangrijk om tijdig na te denken over de omgeving waar je stage zou willen lopen, zodat je minstens een half jaar voor aanvang van je stage kunt beginnen met solliciteren.

Stageplaatsen zijn onder andere te vinden via:

- Vacatures op de algemene Brightspace-pagina Internship Education and Child Studies. Alle masterstudenten worden kort na aanvang van hun studie toegevoegd aan deze pagina en aan de stagepagina van hun eigen masterspecialisaties.

- Vacatures voor stages van de masterspecialisaties Parenting and Child Development en Onderwijswetenschappen worden alleen gepubliceerd op de BS-pagina van de eigen masterspecialisatie.
- Online vacatures. Veel instellingen plaatsen vacatures online. Deze zijn onder andere te vinden via zoektermen als bijvoorbeeld 'stage orthopedagogiek' of 'stage gedragswetenschapper'.
- Open sollicitaties, bijvoorbeeld bij jeugdpraktijken of (SBO-)scholen in je omgeving.
- Een beroep doen op je persoonlijke netwerk (indien mogelijk).

2.3 Convenanten Pedagogische Wetenschappen met stage-instellingen

Het Instituut Pedagogische Wetenschappen heeft met een aantal instellingen die klinische stages aanbieden een convenant gesloten. Dit betekent dat de instelling heeft toegezegd jaarlijks één of meer stageplaatsen te reserveren voor Masterstudenten *Education and Child Studies* uit Leiden. Deze instellingen leveren vacatures aan die op de BS-pagina Internship Education and Child Studies worden geplaatst.

Een deel van deze instellingen laat de selectie van stagiairs gedeeltelijk over aan het Instituut Pedagogische Wetenschappen.

Als in de vacaturetekst staat vermeld dat het instituut (deels) verantwoordelijk is voor het selecteren van stagiairs, dan kan je solliciteren door je motivatiebrief en cv naar het Stagebureau te versturen (stagebureaupw@fsw.leidenuniv.nl). Op basis van deze schriftelijke sollicitatieronde wordt een aantal studenten uitgenodigd voor een sollicitatiegesprek. Aan de hand van de wensen van de instelling wordt gekeken naar motivatie, affiniteit met de doelgroep, gevolgde vakken, vaardigheden, ervaring et cetera en wordt een zo goed mogelijke match tussen student en stage-instelling gemaakt.

2.4 Stage en scriptie combineren

Als je een onderzoeksstage loopt is het soms mogelijk om deze inhoudelijk te combineren met je Masterproject. Bij een klinische stage of een praktijkstage kan dit soms ook. Voor de combinatie van Masterstage en –project gelden regels en moet de Examencommissie Pedagogische Wetenschappen toestemming verlenen.

2.5 Stage in het buitenland

Het is mogelijk om stage te lopen in het buitenland. De eisen die worden gesteld aan de stage in Nederland gelden ook voor een stage in het buitenland. Daarnaast worden aanvullende eisen gesteld. Zo moet de stagebegeleider de Engelse taal voldoende beheersen (mondeling en schriftelijk). Heb je een stageplaats gevonden in het buitenland, dan bekijken de stagecoördinator van je specialisatie en het Stagebureau of de stageplaats voldoet aan de kwaliteitseisen die de universiteit stelt. Daarnaast wordt je stageplaats bekeken en geregistreerd door de buitenlandcoördinator van het Instituut Pedagogische Wetenschappen en wordt de veiligheid beoordeeld. Krijg je groen licht, dan zal in overleg met de stagedocent worden bepaald hoe de begeleiding tijdens je stage vorm zal krijgen.

2.6 Sollicitatieproces

Solliciteren voor een stageplaats is net zo serieus als een sollicitatie voor een baan. Hieronder volgen een aantal tips die je kunt meenemen tijdens het solliciteren.

- Stuur je CV en motivatiebrief als PDF-bestand met een relevante bestandsnaam. Bijvoorbeeld CV_NaamStudent_NaamInstelling.

- FSW Career Service deelt online informatie over het opstellen van een goede motivatiebrief en cv. Daarnaast kan je op maandagen om de week tussen 15.00 en 16.00 uur een afspraak maken voor een CV/LinkedIn check op het Student Plaza FSW in het AGORA-gebouw.
Zie ook: [Sociale Wetenschappen | LU Careerzone](#)
- Verstuur je sollicitatie vanuit je uMail, zodat duidelijk is dat je een student van Universiteit Leiden bent.
- Stem je motivatiebrief af op de instelling die de vacature aanbiedt. Maximaal 1 A4.
- Wacht niet op een reactie, maar verstuur diverse sollicitaties tegelijkertijd.

Mocht je uitgenodigd worden voor een gesprek, dan is het belangrijk om je goed voor te bereiden. Neem bijvoorbeeld informatie op de website door en bedenk welke vragen je tijdens het gesprek kunt stellen.

2.7 Goedkeuring vragen en je stage aanmelden

Specialisatie	Goedkeuring vragen aan:
Applied Neuroscience in Human Development	Stagecoördinator specialisatie
Orthopedagogiek	Medewerker Stagebureau. Aansluitend je stage aanmelden via het aanmeldingsformulier op Brightspace.
Parenting and Child Development	Stagecoördinator specialisatie
Forensische Gezinspedagogiek	Medewerker Stagebureau. Aansluitend je stage aanmelden via het aanmeldingsformulier op Brightspace.
Leerproblemen	Medewerker Stagebureau. Aansluitend je stage aanmelden via het aanmeldingsformulier op Brightspace.
Onderwijswetenschappen	Stagecoördinator specialisatie
Kinderen met Leer- en Gedragsproblemen in het Onderwijs	Medewerker Stagebureau. Aansluitend je stage aanmelden via het aanmeldingsformulier op Brightspace.
Digital Media in Human Development	Stagecoördinator specialisatie

2.8 Stageovereenkomst

Als je aangenomen wordt bij een instelling én je stageplaats is officieel goedgekeurd door de medewerker van het Stagebureau of de stagecoördinator van je specialisatie, dan is de volgende stap het tekenen van een stageovereenkomst. Je kunt deze downloaden vanaf de BS-pagina Internship Education and Child studies. Dit geldt ook voor studenten die binnen het Instituut Pedagogische Wetenschappen een onderzoeksstage lopen. De medewerker van het Stagebureau of je stagecoördinator ondertekent het stagecontract vanuit de universiteit, dit is afhankelijk van welke specialisatie je volgt:

- Studenten van de specialisaties Applied Neuroscience, Onderwijswetenschappen, Parenting and Child Development en Digital Media leveren het exemplaar voor de universiteit per mail in bij hun stagecoördinator.

- Studenten van de specialisaties Orthopedagogiek, Leerproblemen, Forensische gezinspedagogiek en Kinderen met Leer- en Gedragsproblemen in het Onderwijs sturen hun stageovereenkomst naar het Stagebureau: stagebureaupw@fsw.leidenuniv.nl

Soms heeft de instelling ook een eigen overeenkomst opgesteld, die door de universiteit moet worden getekend. Studenten Orthopedagogiek, Leerproblemen, Forensische gezinspedagogiek en Kinderen met Leer- en Gedragsproblemen in het Onderwijs kunnen deze stageovereenkomst laten ondertekenen via het Stagebureau.

Boeteclausule

In sommige stageovereenkomsten kan een boeteclausule opgenomen zijn. Een boetebeding betekent dat wanneer je als stagiair één van de bindende modules in het contract verbreekt of schendt, de stage-instelling bevoegd is om een boete op te leggen zonder tussenkomst van de rechter. Dit gaat soms om hoge bedragen.

Word je geconfronteerd met een boeteclausule met hoge bedragen in je stageovereenkomst? Probeer deze dan in overleg met je stage-instelling te schrappen of het boetebedrag naar beneden te krijgen. Een hoog bedrag is in strijd met artikel 6:94 van het Burgerlijk Wetboek.

Fase 2: Uitvoeren van een stage

2.9 Stageplan

Wanneer je start met je stage, begin je met het maken van je stageplan. Het doel van het stageplan is het vertalen van de algemene stagedoelen in jouw persoonlijke leerdoelen. Per doel beschrijf je niet alleen wat je wilt leren, maar onderbouw je ook waarom (waarom is dit voor *jou* een leerdoel?) en beschrijf je de werkzaamheden die je gaat uitvoeren om het leerdoel te halen. Het stageplan wordt opgesteld in overleg met je stagedocent en –begeleider. Dit gebeurt in de eerste weken van je stage. Het stageplan is een werkdocument; het geeft richting aan je stage. De inhoud van het stageplan is afhankelijk van het type stage dat je loopt. De richtlijnen voor je stageplan kan je vinden op de stagepagina van je masterspecialisatie op Brightspace.

Soort stage	Inhoud stageplan
Klinische stage	Korte beschrijving organisatie, persoonlijke leerdoelen, beschrijving en fasering werkzaamheden
Praktijkstage	Korte beschrijving organisatie, beschrijving stageopdracht, persoonlijke leerdoelen, beschrijving en fasering werkzaamheden
Onderzoeksstage	Korte beschrijving onderzoeksproject, persoonlijke leerdoelen, beschrijving en fasering werkzaamheden

2.10 Professioneel gedrag

Tijdens het uitvoeren van je stage wordt vanzelfsprekend van je verwacht dat je je professioneel gedraagt volgens de NVO-beroepscode en de ethische richtlijnen die je tijdens je studie hebt meegekregen. Wanneer tijdens de stage blijkt dat je niet professioneel of in strijd met de ethische richtlijnen handelt, zal de Examencommissie Pedagogische Wetenschappen worden ingeschakeld.

Vroegtijdige beëindiging stage:

Ook hierin verwachten we vanuit de opleiding professioneel gedrag. Je gaat als student een overeenkomst aan met de stage-instelling, dus in principe kan een stage niet vroegtijdig beëindigd worden. Als je stage om wat voor reden dan ook toch beëindigd moet worden, dan gaat dat altijd in overleg met je stagebegeleider én je stagedocent. Overleggen hierover doe je voordat je daadwerkelijk stopt met de stage. Je gaat hier zorgvuldig en professioneel mee om: stages worden dus niet beëindigd per whatsapp of mail, maar altijd in een persoonlijk gesprek.

Als je (nog) niet wilt stoppen met je stage, maar je voelt wel (veel) twijfels, bespreek die twijfels dan eerst met je stagedocent en/of stagebegeleider. Soms kan zo'n extra gesprek al genoeg verlichting of anderszins verandering brengen om weer gemotiveerd door te gaan.

2.11 Begeleiding

Tijdens de stage krijg je begeleiding vanuit de opleiding en vanuit de stage-instelling.

Stagedocent

Vanuit de opleiding word je begeleid door je stagedocent. Dit geldt ook voor studenten die een onderzoeksstage lopen. De begeleiding bestaat uit individuele gesprekken en/of een aantal groepsbijeenkomsten. De stagedocent zal je vragen om kritisch te reflecteren op je leerproces. Je

stagedocent bekijkt ook of je stageplan voldoende diepgang heeft en beoordeelt je eindverslag aan het eind van je stage. De tussentijdse en eindevaluatie vindt plaats met je stagedocent en indien van toepassing ook met de externe stagebegeleider. De stagedocent bepaalt het eindcijfer voor de stage: zie paragraaf 2.14. Voor de start van je stage word je ingedeeld in een stagegroep. Aanvullende informatie ontvangt de groep van de bijbehorende stagedocent.

Stagebegeleider

De stagebegeleider is je dagelijks begeleider in de organisatie/instelling waar je stageloopt. Die geeft je de kans om nuttige praktijkervaring op te doen binnen de instelling en zorgt dat je over de noodzakelijke faciliteiten beschikt om je taken op de stageplaats uit te kunnen voeren. Daarnaast geeft de stagebegeleider een advies aan je stagedocent voor de tussentijdse evaluatie en de eindbeoordeling. Precieze afspraken over de begeleiding in de instelling maak je voorafgaand aan je stage.

Rolverdeling stagebegeleider & stagedocent

Zowel de stagebegeleider (stage-instelling) als de stagedocent (universiteit) beoordelen je tijdens je stage. De stagebegeleider richt zich in de beoordeling voornamelijk op het professionele handelen tijdens de stage, terwijl de stagedocent bij de beoordeling de nadruk legt op niveau en aard van de academische reflectie en activiteiten tijdens de begeleiding op de universiteit en in de kwaliteit van de verslagen.

2.12 Tussentijdse evaluatie

Halverwege je stage vindt een tussentijdse evaluatie plaats. Het doel van de tussentijdse evaluatie is na te gaan hoever je bent met het behalen van je persoonlijke leerdoelen en vaststellen of er aanpassingen nodig zijn in de werkzaamheden die je doet. Eventuele knelpunten komen aan de orde en er wordt gezamenlijk gezocht naar een oplossing of volgende stap in je leerproces. Er staan richtlijnen voor het maken van een tussentijds reflectieverslag ten behoeve van de tussentijdse evaluatie op Brightspace. Je stagebegeleider vult voorafgaand aan de tussenevaluatie het beoordelingsformulier voor het eerst in. Zorg ervoor dat jij en je stagebegeleider jouw verslag en het beoordelingsformulier voorafgaand aan het evaluatiegesprek met elkaar bespreken. Lever je verslag en het beoordelingsformulier ook tijdig in bij je stagedocent, i.e. uiterlijk één week voorafgaand aan het daadwerkelijke gesprek.

Fase 3: Afronding

2.13 Eindverslag

Aan het eind van je stage schrijf je een eindverslag. Dit verslag bevat onder meer een reflectie op je prestaties en de professionele ontwikkeling die je hebt doorgemaakt tijdens je stage. Daarnaast maak je kort de balans op van je eigen kennis en vaardigheden; daarvan kun je gebruik maken tijdens sollicitaties na je afstuderen. Er zijn richtlijnen beschikbaar voor hoe je eindverslag eruit moet zien, ook deze kan je vinden op de stagepagina van je masterspecialisatie op Brightspace. Je stagebegeleider vult voorafgaand aan de eindevaluatie het beoordelingsformulier voor de tweede keer in (in hetzelfde document!). Zorg ervoor dat jij en je stagebegeleider jouw eindverslag en het beoordelingsformulier voorafgaand aan het eindgesprek met elkaar bespreken. Lever je verslag en het beoordelingsformulier ook tijdig in bij je stagedocent, i.e. uiterlijk één week voorafgaand aan het eindgesprek.

2.14 Eindbeoordeling

Aan het einde van je stageperiode bepaalt de stagedocent het eindcijfer. Dit cijfer is gebaseerd op (1) het beoordelingsadvies van de stagebegeleider, (2) de kwaliteit van de door jou ingeleverde opdrachten en participatie in stagebijeenkomsten, (3) de kwaliteit van het eindverslag en/of eindproduct. Voor een voldoende eindoordeel moeten alle onderdelen minimaal met een voldoende beoordeeld zijn. Per type stage is er een beoordelingsformulier. De beoordeling wordt besproken met de student tijdens het eindgesprek of (in het geval van Onderwijswetenschappen) gedeeld na het eindgesprek.

2.15 Herkansingsbeleid

Als je stagedocent van mening is dat je onvoldoende presteert op je stage, dan word je hier zo snel mogelijk over geïnformeerd. Het tussentijdse evaluatiegesprek kan hiervoor gebruikt worden, maar de stagedocent kan ook op een ander moment hierover een evaluatiegesprek aangaan. Je hebt zo de gelegenheid om de feedback te gebruiken en je handelen te verbeteren. Ook op schriftelijke opdrachten en het eindverslag krijg je feedback en de gelegenheid verbeteringen aan te brengen. Niettemin kan een stage, ondanks tussentijdse feedback en aanpassingen, uiteindelijk toch als onvoldoende worden beoordeeld. In dat geval moet er een compleet nieuwe stage worden gelopen. Dit dient dan wel bij een andere stage-instelling te gebeuren.

2.16 Digitaal evaluatieformulier

Bij het Instituut Pedagogische Wetenschappen wordt al het onderwijs geëvalueerd. Dat geldt dus ook voor de Masterstage. Dit gebeurt met behulp van een digitaal evaluatieformulier. Dit formulier kun je vinden op de Brightspacepagina Internship Education and Child Studies, onder 'Evaluaties'. Vóórdat je de definitieve beoordeling van je Masterstage krijgt, zal de stagedocent je vragen dit formulier in te vullen. Het formulier is uiteraard geanonimiseerd. Het scherm dat je als laatste ziet bij het invullen van de digitale evaluatie moet je via printscreen opslaan en invoegen als afbeelding in je eindverslag. Zo weet je stagedocent dát (en niet hoe) je het evaluatieformulier hebt ingevuld.

3 ONDERSTEUNING

Soms doen zich moeilijkheden voor in het stageproces. Het is belangrijk om tijdig aan de bel te trekken. Binnen de universiteit zijn er veel mogelijkheden om een steuntje in de rug te krijgen. Wacht dus niet te lang!

Fase	Moeite met/vragen over	Mogelijke hulpbronnen
Vorbereiding	Stage vinden	Stagebureau, Brightspace
	Solliciteren	Career Service, Stagebureau
	Planning	Studieadviseur
	Motivatie/twijfels	Studieadviseur, studentpsychologen
	Basisaantekening Diagnostiek	Stagebureau (proces), BaD-coördinator (inhoud)
Uitvoering	Leerdoelen opstellen	Stagedocent
	Stagebegeleider	Stagedocent, stagecoördinator
	Motivatie/twijfels	Stagedocent, studieadviseur,
	Time-management	Studieadviseur
	Basisaantekening Diagnostiek	BaD-coördinator
Afronding	Verslaglegging	Stagedocent
	Verslag Basisaantekening Diagnostiek	BaD-coördinator
	Beoordeling	Stagedocent

3.1 Stagebureau Pedagogische Wetenschappen

Voor algemene informatie over de stage en advies tijdens het zoekproces kun je terecht bij het Stagebureau. De medewerker van het Stagebureau is mw. Leonie Wolswinkel. Je kunt langslopen en kijken of ze aanwezig is of een afspraak maken via de mail.

De medewerker van het Stagebureau kan je ondersteunen in de voorbereidingsfase van het stageproces. Zo kun je met vragen over de geschiktheid van een specifieke stageplaats, de Basisaantekening Diagnostiek of de stageovereenkomst bij haar terecht. De medewerker van het Stagebureau beheert ook de website over de stage en plaatst vacatures op de Brightspace-pagina Internship Education and Child Studies.

Contact: Stagebureau Pedagogische Wetenschappen (4.C02)
Mw. Leonie Wolswinkel – van Dijkhuizen
E-mail: stagebureaupw@fsw.leidenuniv.nl

[Website](#)

3.2 Career Service

Een helder cv en een sterke motivatiebrief vergroten de kans op een stageplaats. Medewerkers van FSW Career Service verzorgen trainingen op het gebied van solliciteren en geven persoonlijke feedback op cv's en motivatiebrieven. Meer informatie over de ondersteuning die zij kunnen bieden vind je op hun [website](#).

3.3 Stagecoördinatoren

Elke masterspecialisatie heeft een eigen stagecoördinator.

Specialisatie	Stagecoördinator
Applied Neuroscience in Human Development	Mw. dr. E.E.L. Buimer
Orthopedagogiek	Mw. R. Julien MSc en Mw. A.J. Bradshaw MA MSc
Parenting and Child Development	Mw. dr. M.S. van Vliet
Forensische Gezinspedagogiek	Mw. dr. W.D. de Haan & Mw. F.A. Mommersteeg MSc
Leerproblemen	Mw. M.C. Guda MSc
Onderwijswetenschappen	Mw. dr. L. van den Bosch & Mw. dr. M. Hickendorff
Kinderen met Leer- en Gedragsproblemen in het Onderwijs	Mw. M.C. Guda MSc
Digital Media in Human Development	Mw. prof. dr. M. Sikkema- de Jong

3.4 Stagedocent

Ben je gestart met je stage, dan is je stagedocent je eerste aanspreekpunt. Je stagedocent kan je helpen met problemen en twijfels die zich voor kunnen doen. Misschien loopt het niet goed tussen jou en de stagebegeleider of vind je het lastig om je weg te vinden binnen de instelling. Je stagedocent denkt graag mee over de beste manier om eventuele problemen aan te pakken.

3.5 Studieadviseur

Overweeg je om de stage uit te stellen, dan kun je contact opnemen één van onze studieadviseurs. Meer informatie over de ondersteuning die zij kunnen bieden vind je op de [website](#). Je kunt een afspraak maken door te mailen naar: studieadviseurspedagogiek@fsw.leidenuniv.nl

3.6 Studentpsychologen

De studentpsychologen zijn er om studenten te helpen wanneer ze studieproblemen of persoonlijke problemen hebben. Je kunt de studentpsycholoog spreken tijdens het open spreekuur of je kunt een afspraak maken.

Contact: Locatie: Studentencentrum Plexus, Kaiserstraat 25, Leiden
Telefoon: 071 527 80 26
E-mail: psychologen@sea.leidenuniv.nl

[Website](#)

Bijlage 1: NVO Basisaantekening Diagnostiek (BaD) voor studenten Orthopedagogiek, Leerproblemen en Kinderen met Leer- en Gedragsproblemen in het onderwijs

Studenten Forensische Gezinspedagogiek vinden meer informatie over hun BAD-procedure op de BS-pagina Stage Forensische Gezinspedagogiek

Na het behalen van je masterdiploma ga je als orthopedagoog aan de slag. De overheid stelt hoge eisen aan de deskundigheid en professionaliteit van deze beroepsgroep en bewaakt de kwaliteit van de beroepsuitoefening. Dit gebeurt onder andere door te registreren wie voldoet aan de kwaliteitseisen.

Voor orthopedagogen zijn de registraties van de beroepsvereniging van pedagogen en onderwijskundigen (NVO) van belang, in het bijzonder de registratie *Basis Orthopedagoog* en de registratie *Basisaantekening Diagnostiek* (BaD). Uitvoerige informatie hierover wordt gegeven op www.nvo.nl > NVO-registraties. In deze bijlage staat het behalen van de NVO-registratie *Basisaantekening Diagnostiek* (BaD) centraal.

Voor alle duidelijkheid wijzen wij erop dat het behalen van de Basisaantekening Diagnostiek **geen** deel uitmaakt van het verplichte curriculum van *de Masteropleiding Education and Child Studies* – het is dus ook **geen** verplicht onderdeel van het Masterexamen. Daarbij is het goed te bedenken dat het behalen van de BaD vrijwel altijd zal leiden tot een verlenging van de stage en daarmee van de duur van je masteropleiding. Het is aan jezelf om hiervoor te kiezen.

Basisaantekening Diagnostiek tijdens de stage

De *Basisaantekening Diagnostiek* (BaD) kun je in veel gevallen tijdens een klinische stage behalen, maar niet iedere stage is hiervoor geschikt. Of de BaD tijdens de klinische stage behaald kan worden is afhankelijk van 1) de mogelijkheden en begeleiding/supervisie in de stage-instelling en 2) de mogelijkheden van de student en zijn/haar capaciteiten zoals die tijdens de stage naar voren komen. Het eerste punt kan je als student met de stage-instelling bespreken voorafgaand aan of bij aanvang van je stage. Het tweede punt wordt tijdens de tussenevaluatie besproken met jou, je stagebegeleider/supervisor en stagedocent. Het behalen van de BaD is iets *extra's* waarmee je als student mag starten zodra de reguliere stagewerkzaamheden voorspoedig verlopen. Je mag dan ook pas beginnen met de BaD als de stagebegeleider/supervisor en stagedocent daar tijdens de tussenevaluatie toestemming voor geven.

De criteria voor het behalen van de BaD zijn vastgesteld door de NVO en omvatten het uitvoeren van diagnostisch onderzoek onder supervisie bij **drie casussen** en het beschrijven daarvan volgens speciale richtlijnen van de NVO, de zogenaamde casusverslagen. Afhankelijk van de gekozen klinische masterspecialisatie heb je één van de drie casussen al verricht tijdens een mastervak. Vanzelfsprekend moet deze casus met een voldoende zijn beoordeeld om mee te kunnen tellen voor de BaD. De resterende casussen kunnen dan tijdens de stage worden verricht, mits de stage(instelling) aan de eisen voldoet. De NVO stelt specifieke eisen aan de invulling van je stage. Deze komen verderop aan bod.

Aanvullend op de eisen van de NVO geldt dat je pas met de casussen op de stage mag beginnen wanneer: (1) de werkgroepen en opdrachten van de verplichte mastervakken zijn gevolgd (zie verderop welke vakken dit zijn; de eindopdracht hoeft nog niet met een voldoende te zijn beoordeeld) en (2) de supervisor van de instelling én de stagedocent van de universiteit hiervoor toestemming hebben gegeven.

Daartoe bevoegde docenten van het Instituut Pedagogische Wetenschappen beoordelen, bij wijze van faciliteit, de casussen die tijdens de stage zijn verricht, mits deze zijn ingeleverd binnen de termijn die daarvoor is vastgesteld. Voor deze beoordeling brengt het Instituut Pedagogische Wetenschappen geen kosten in rekening. De eindverantwoordelijkheid voor het aftekenen van de casussen ligt bij de BaD-coördinator van het Instituut Pedagogische Wetenschappen en dus niet bij de supervisor van de instelling.

Lukt het niet om de casussen tijdens de stage te verrichten, dan kan dat ook [ná het behalen van je masterdiploma](#). De casussen kunnen dan ter beoordeling worden ingeleverd bij de NVO, die ze tegen betaling nakijkt. Het Instituut Pedagogische Wetenschappen speelt daar geen rol bij.

Verplichte cursussen voorafgaand aan de BaD-casussen

Voor studenten van de masterspecialisaties *Orthopedagogiek* en *Leerproblemen* geldt dat wie een klinische stage doet de cursussen *Diagnostiek en behandeling: theorie in praktijk* en *Klinische vaardigheden (Diagnostiek en behandeling)* gevolgd moet hebben (ongeacht of studenten tijdens hun klinische stage de BaD willen behalen). De studenten verrichten tijdens *Klinische Vaardigheden* al één casus. Voor het mogen starten aan de casussen op de stage moet het casusverslag zijn ingeleverd, maar deze hoeft nog niet beoordeeld te zijn.

Voor studenten van de Masterspecialisatie *Kinderen met Leer- en Gedragsproblemen in het Onderwijs* geldt dat zij mogen starten aan hun casussen als zij het vak *Klinische vaardigheden (Diagnostiek en behandeling)* hebben gevolgd en deel hebben genomen aan het tentamen van het vak *Kinderen met speciale onderwijsbehoeften*. Tijdens *Klinische vaardigheden* verrichten zij al een casus. Het casusverslag moet zijn ingeleverd, maar deze hoeft nog niet beoordeeld te zijn.

Studenten uit deze specialisaties dienen dus nog twee casussen tijdens de stage te verrichten om zich te kwalificeren voor de BaD.

Logboek

Studenten die een klinische stage volgen houden een logboek bij, waarin zij hun diagnostiekuren noteren. Wie de BaD wil behalen, registreert hierin apart hoeveel uren er besteed worden aan diagnostiek. Het logboek is geanonimiseerd. Je geeft in het logboek wel weer of de diagnostiekuren zijn geschreven voor cliënt X of cliënt Y. Op de Brightspace pagina van de stage van je masterspecialisatie vind je een voorbeeldlogboek. Om na afstuderen aanspraak te kunnen maken op de BaD moet, voorafgaand aan het schrijven van de casussen, ten minste 200 uur aan diagnostische activiteiten zijn geregistreerd in het logboek. Daarnaast noteer je op welke uren je supervisie hebt ontvangen voor je NVO-casussen. Je krijgt als student minimaal tien uur aan supervisie per casus. Dit moet zichtbaar zijn in het logboek. Je vermeldt in je logboek ook op welke datum je alle verplichte demo-bijeenkomsten hebt bijgewoond.

NVO eisen en procedures voor de Basisaantekening Diagnostiek

- De student doet een klinische stage en besteedt minimaal 200 uur van het totaal aantal stage-uren aan het verrichten van gevarieerde diagnostische activiteiten (het totale diagnostische proces).
- Het betreft verklarende en/of handelingsgerichte diagnostiek (geen indicatiestelling).
- Er wordt van de casussen verslaglegging gedaan conform de richtlijnen van de NVO voor een gevalsbeschrijving. Gebruik het format 'Beknopte richtlijnen NVO Basisaantekening Diagnostiek' (te vinden op de stagepagina van je masterspecialisatie op Brightspace). Deze BaD-richtlijnen zijn afgeleid van de uitgebreidere Orthopedagoog-Generalist richtlijnen. Deze richtlijnen geven in meer detail inzicht in de te volgen stappen. Zie ook: [OG-richtlijn](#)
- De casussen worden zelfstandig door de student uitgevoerd onder begeleiding van een supervisor die één van de door de NVO vereiste registraties heeft. De supervisor begeleidt het gehele onderzoeksproces. De supervisor is niet noodzakelijkerwijs ook de dagelijks stagebegeleider. Als erkend supervisor worden aangemerkt zij die in het bezit zijn van ten minste één van de volgende categorieën registraties:
 - o de registratie als supervisor NVO Orthopedagoog-Generalist
 - o de registratie NVO Orthopedagoog-Generalist
 - o de registratie als Kinder- en Jeugdpsycholoog NIP
 - o de registratie als gezondheidszorgpsycholoog
 - o een door de NIP-commissie Basisaantekening Psychodiagnostiek erkend supervisorschap
 - o een docent-supervisorschap Basisaantekening Psychodiagnostiek, verbonden aan een der universiteiten
- In bepaalde gevallen kan een constructie worden voorgesteld waarbij er, naast de supervisor van de instelling die nog niet aan de eisen voldoet, een tweede supervisor wordt betrokken. In dat geval vindt vooraf overleg plaats met de stagecoördinator of medewerker van het Stagebureau.
- Bij **aanvang van de stage** dien je de overeenkomst in te vullen over de NVO Basisaantekening Diagnostiek en te mailen naar FSW Beroepsregistratie Peda beroeepsregistratie-peda@fsw.leidenuniv.nl
- In deze overeenkomst geven de student en de supervisor van de instelling aan dat beiden aan de gestelde voorwaarden voldoen. De overeenkomst wordt door de student en de supervisor ondertekend.
- Studenten verzamelen tijdens de stage alle informatie die nodig is om de casusverslagen te schrijven. Dit casusverslag is niet hetzelfde als een klinisch verslag, maar een weergave van het leerproces als stagiair aan de hand van een casus. Meestal schrijft de student de verslagen in de eindfase van de stage. Studenten die pas aan de casussen beginnen als de stage is afgerond, hebben doorgaans geen toegang meer tot het cliëntdossier en dit kan nadelig zijn voor het schrijfproces.
- Elke bladzijde van de casus bevat een paraaf van de supervisor.
- Bij het inleveren van de casussen voegt de student het getekende formulier 'Verklaring Psychodiagnostiek' en het logboek toe. Alle casusverslagen dienen tegelijkertijd te worden ingeleverd.
- Je levert de casusverslagen (bij voorkeur in Word) uiterlijk in op de datum van de **aanvraag van het Masterexamen**. Op deze webpagina wordt toegelicht hoe een [diploma-aanvraag](#) in zijn werk

gaat. De casussen ingeleverd worden via FSW Beroepsregistratie Peda (beroepsregistratie-peda@fsw.leidenuniv.nl)

- Er wordt gecontroleerd of de casussen compleet en in het juiste format zijn ingeleverd. Als dit het geval is, worden ze doorgestuurd naar de BaD-coördinator. Als de casussen niet compleet zijn, krijg je per mail hierover bericht.
- Mw. Prof. dr. M.V. de Jonge is BaD-coördinator van het Instituut Pedagogische Wetenschappen en controleert of de casussen inhoudelijk aan de richtlijnen van de NVO voldoen. De BaD-coördinator heeft uiterlijk zes weken om de casussen na te kijken. Je krijgt per mail bericht of de casusverslagen voldoende zijn. Als dit niet het geval is ontvang je een uitgebreid feedbackformulier. Er wordt mondeling geen toelichting verstrekt op de feedback. Er is één herkansingsmogelijkheid per casus.
- Ook de herkansing wordt ingeleverd via FSW Beroepsregistratie Peda (beroepsregistratie-peda@fsw.leidenuniv.nl). Dit kan uiterlijk vijf weken nadat de eerste versie is afgekeurd.
- Als mw. Prof. dr. M.V. de Jonge de casussen aftekent wordt dit doorgegeven aan de Instituutsdienst. Hiervoor hoef je zelf geen actie te ondernemen. Wanneer alle documenten in orde zijn bevonden én er een datum voor het Masterexamen is **vastgesteld** (niet: aangevraagd) zal door de Examencommissie een verklaring worden afgegeven. Deze verklaring ontvang je bij de diploma-uitreiking. Als de diploma-uitreiking al heeft plaatsgevonden, dan wordt de verklaring per post verstuurd. Deze verklaring kan na afstuderen gebruikt worden voor de aanvraag van de NVO Basisaantekening Diagnostiek bij de NVO. Studenten dienen bij de NVO geregistreerd te zijn als Basis Orthopedagoog om geregistreerd te worden voor de Basisaantekening Diagnostiek.

Let op: wie tijdens zijn Masteropleiding alleen een casus in het vak *Klinische vaardigheden* heeft verricht en geen casussen tijdens de stage kon schrijven, kan zodra de datum van het Masterexamen is vastgesteld, voor deze ene casus een verklaring aanvragen bij de examencommissie (via beroepsregistratie-peda@fsw.leidenuniv.nl). Studenten die de aanvullende casussen binnen de stage hebben voltooid, hoeven geen aparte verklaring aan te vragen voor de casus die al binnen het vak *Klinische Vaardigheden* is behaald. Voor casussen die na het afstuderen worden verricht kunnen afgestudeerden zich rechtstreeks tot de NVO wenden. Het Instituut Pedagogische Wetenschappen speelt daar geen rol meer in.